

Информация за изпълнение на етап на проект

Наименование на конкурса:
Конкурс за финансиране на научни изследвания - 2017
Основна научна област:
Биологически науки
№ на договор:
ДН 11/15
Начална и крайна дата на проекта:
18.12.2017- 18.12.2020
Заглавие на проекта:
„ИЗСЛЕДВАНЕ НА НОВИ ПРИЦЕЛНИ МОЛЕКУЛИ ЗА ТЕРАПИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМНО СТАРЕЕНЕ И БОЛЕСТИ, СВЪРЗАНИ СЪС СТАРЕЕНЕТО“
Базова организация:
Институт по молекулярна биология „Акад. Румен Цанев“
Партньорски организации:
Медицински Университет - Пловдив
Ръководител на научния колектив (академична длъжност, научна степен, име):
Професор, д-р, Георги Ангелов Милошев
Общ размер на отпуснатото финансиране за първи етап:
60 000 лв.
Интернет страница на проекта (ако има такава):
Научни публикации по проекта:
Публикации:
1. Krasteva, N., Keremidarska-Markova, M., Hristova-Panusheva, K., Andreeva, T., Speranza, G., Wang, D., Draganova-Filipova, M., Miloshev, G. and Georgieva, M. (2019). Aminated graphene oxide as a potential new therapy for colorectal cancer, <i>Oxidative Medicine and Cellular Longevity</i> Volume 2019, Article ID 3738980, 15 pages, https://doi.org/10.1155/2019/3738980 IF=3.603; Q1
2. Miloshev, G., Staneva, D., Uzunova, K., Vasileva, B., M., Draganova-Filipova, Zagorchev, P., Georgieva, M. (2019). Linker histones and chromatin remodeling complexes maintain genome stability and control cellular ageing, <i>Mechanisms of Ageing and Development</i> (177): 55 – 65; pii: S0047-6374(18)30051-4. doi: 10.1016/j.mad.2018.07.002 IF=4.868; Q1
3. Basu, P.; Saha, N.; Alexandrova, R.; Andonova-Lilova, B.; Georgieva, M.; Miloshev, G.; Saha, P. Biocompatibility and Biological Efficiency of Inorganic Calcium Filled Bacterial Cellulose Based Hydrogel Scaffolds for Bone Bioengineering. <i>Int. J. Mol. Sci.</i> 2018, 19, 3980. https://doi.org/10.3390/ijms19123980

IF=4.183; Q1

Доклади и постери на научни форуми:

1. 7th International Work-Conference on Bioinformatics and Biomedical Engineering, May 08-10, 2019, Science Faculty of the University of Granada | Granada, Spain

Talk: ▪ A novel approach for evaluation of potential candidates for cancer therapy

2. Second Young Scientists Seminar on Genetics with International Participation – 3rd – 5th October, 2018, Sofia, Bulgaria

Talk: ▪ *H. rhodopensis* extracts influence genome activity of cell aiding it to cope with damaging effects

3. 22ND INTERNATIONAL CHROMOSOME CONFERENCE - September 2–5, 2018, Czech Republic

Talk: ▪ Linker histones and chromatin remodeling complexes maintain genome stability and control cellular aging

4. 22ND INTERNATIONAL CHROMOSOME CONFERENCE - September 2–5, 2018, Czech Republic

Poster: ▪ *Kluyveromyces Lactis* Harbors an Intact and Functional Linker Histone Gene Encoding an Important Chromatin Component

5. COST Action CA15214 Work Group Meeting: “Epigenetic Significance of Higher-order Chromatin Structures and Their Dynamics in Norm and Pathology” — 21st – 22nd June, 2018, Sofia, Bulgaria

Talk: ▪ The linker histones in higher-order chromatin structures and their involvement in cellular normality and pathology

6. COST Action CA15214 Work Group Meeting: “Epigenetic Significance of Higher-order Chromatin Structures and Their Dynamics in Norm and Pathology” — 21st – 22nd June, 2018, Sofia, Bulgaria

Talk: ▪ Linker histones and chromatin remodeling complexes as regulators of cellular ageing

7. Biomaterials International 2018 – 22nd – 25th July, 2018, Tokyo, Japan

Poster: ▪ An intelligent “ready-to-use” system for field-employable genotoxicity surveillance

8. Biomaterials International 2018 – 22nd – 25th July, 2018, Tokyo, Japan

Poster: ▪ Cytotoxicity and genotoxicity effect of ammonia-functionalized graphene oxide nanoparticles in a colon adenocarcinoma cell line

9. Cell Symposia: Aging and Metabolism 2018 – 23rd - 25th Sept., Sitges, Barcelona, Spain

Poster: ▪ UVA/B stress differently influences cells during their ageing

Описание на очакваните резултати по проекта (до 1 стр. в рамките на полето по-долу):

Очакваните резултати от изпълнението на настоящето проектопредложение са в три основни направления:

Първо, Предвижда се създаване на моделни клетъчни системи за изследване на остаряването в норма и патология. Тези модели ще включват дрождени култури, мутанти по различни хроматинови протеини и човешки еукариотни клетъчни култури (фибробласти с нормален и ускорен пролиферативен потенциал). Така с помощта на най-съвременни техники за редакция и манипулиране на генома ще се създадат и в последствие ще се култивират клетъчни системи, които остаряват преждевременно. Това ще позволи проследяване на молекулно и клетъчно ниво на процесите, които водят до объркването на генетичната програма на клетките и в крайна сметка до ранно остаряване. Моделните системи на стареенето, които се предвижда да бъдат създадени, ще се базират на данни за клетъчната морфология, способността на клетките да се справят с различни видове стресови условия, данни за хроматиновата структура, нейната динамика, обусловена от участието на хроматин модифициращи ензими и взаимодействието им с линкерните хистони. Конкретно ще бъде търсена връзката между линкерните хистони, които изграждат общата хроматинова компактизация и специфичните хистондеметилази на хистон H3 K27, които модифицират хроматина и удължават живота на клетките. Така, за първи път ще бъде разработена и анализирана връзка между епигенетичните механизми - структурните протеини, които поддържат хроматиновата организация и специфичните ензими, които контролират активността на генома.

Второ, стресовите условия (репликативен, геномен и оксидативен стрес), с които се предвижда третиране на клетките в хода на остаряването, ще покажат промените, които настъпват при сблъсък им с условията на средата. Така ще бъдат маркирани тези стресови условия, които драстично ускоряват проявлението на патологичните промени в клетките и са свързани с преждевременно остаряване. Уточняването на молекулярно-биологичните фактори и процеси, които се променят в клетките по време на стрес, ще се систематизират и като евентуални таргети при разработване на терапия, насочена към забавяне на процесите на стареене.

Трето, разкриването на молекулни механизми и техните взаимодействия в процесите на остаряването на клетките ще даде възможност за разработването на протоколи за забавяне и дори предотвратяване на процесите в преждевременно остаряващите клетки и ще осигури възможности за бъдещи терапевтични мерки за забавяне стареенето на организма. Очаква се опознаването в дълбочина на морфологичните, биохимични и молекулярно-биологични проявления на остаряването в изследваните моделни обекти да позволи създаване на терапия за борба с остаряването. Суплементирането на остаряващите култури с биологичноактивни съединения и изясняването на механизма, по който действат на клетъчното стареене, са предпоставка за разработване на протоколи за терапия на стареенето и свързаните с него патологични проявления.

Членове на научния колектив

<i>Организации/участници¹</i>	<i>Бележка²</i>
<i>Базова организация:</i>	
Институт по молекулярна биология „Акад. Румен Цанев“	
<i>Ръководител на научния колектив</i>	
Професор, д-р, Георги Ангелов Милошев	
<i>Участници:</i>	
Доц., д-р Милена Георгиева Кирилова Гл. ас., д-р Десислава Николаева Станева Борислава Иванова Кукурина, ДО Бела Йонкова Василева, бакалавър, ДО	
<i>Партньорска организация:</i>	
Медицински Университет - Пловдив	
<i>Участници:</i>	
Проф., дм, дмн Виктория Степан Сарафян Проф., дб Пламен Иванов Загорчев, Гл. ас., дб Милена Ненкова Драганова-Филипова Ванина Иванова Божилова, СТ	
<i>Партньорска организация:</i>	
<i>Участници:</i>	
<i>Партньорска организация:</i>	
<i>Участници:</i>	

¹ Отбележете академичната длъжност, научната степен, име и фамилия на всеки участник като включите и участниците, които са работили по проекта не през целия период за изпълнение на проекта

² Отбележете дали участникът в колектива е млад учен (МУ), постдокторант (ПД), докторанти (ДО) или студенти (СТ), или учен от чужбина (УЧ).

Постигнати резултати от изпълнението на проекта и кратък анализ на тяхната приложимост (до 1 стр. в рамките на полето по-долу)

Резултатите от изпълнението на Първия етап на настоящето проектопредложение са в две от предвидените три основни направления:

Първо:

Създадени са моделни клетъчни системи за изследване на остаряването в норма и патология. Тези модели засега включват дрождени култури, мутанти по различни хроматинови протеини. С помощта на манипулиране на дрождения геном се създадоха и култивираха клетки, които остаряват преждевременно. Доказахме, че това позволява проследяване на молекулно и клетъчно ниво на процесите, които водят до объркването на генетичната програма на клетките и в крайна сметка до ранно остаряване. Тези клетъчни моделни системи на стареенето се базират на данни за клетъчната морфология, способността на клетките да се справят с различни видове стресови условия, данни за хроматиновата структура, нейната динамика, обусловена от участието на хроматин модифициращи ензими и взаимодействието им с линкерните хистони.

Второ:

Третирането на клетките в хода на остаряването чрез поставянето им в различни стресови условия (репликативен, геномен и оксидативен стрес) показва множество промени, които настъпват при сблъсъка им с условията на средата. Маркирани са тези стресови условия, които драстично ускоряват проявлението на патологичните промени в клетките и са свързани с преждевременно остаряване. Уточняването на молекулярно-биологичните фактори и процеси, които се променят в клетките по време на стрес, дава възможност за набелязване на евентуалните таргетни молекули при разработване на терапия, насочена към забавяне на процесите на стареене.

Резултати по **Третото** предвидено направление от нашите изследвания ще бъдат получавани през Втория етап на Проекта. Някои от резултатите в този, Втори етап ще допълват, доуточняват и разглеждат в детайли Първото и Второто направление на проекта.

Анализ на приложимостта на резултатите, получени през Първия етап на проекта:

Макар, че по средата на изпълнението на Проекта е рано да се предвидят пълните приложни възможности на резултатите, все-пак някои предположения могат да бъдат направени.

Най-важното достижение на етапа е създаването на клетъчен модел, подходящ за изследване на преждевременно стареене. Много важен аспект на това постижение е, че това са клетки мутанти по структурата, организацията и динамиката на хроматина. Тъй като хроматинът е основен носител на епигенетичната информация нашите резултати показват колко важна е тази информация за живота на клетките и тяхното стареене. В допълнение стресовите условия, които сме изследвали и особено УВ-светлина, показват драстични промени в динамиката на епигенетичната информация. Тъй като сме използвали дължини на вълната и интензитет, използвани в солариумите нашите резултати показва колко вредни за епигенетичната регулация могат да бъдат тези излъчвания. Нашите резултати могат да подпомогнат детайлизирането на програмите за облъчване в соларните центрове.